

Anna Kuitunen
Puheviestinnän yliopisto-opettaja
Tampereen yliopisto/Kielikeskus

Vuorovaikutusosaaminen ja AHOT: osaamisen tunnistamisen haasteita ja tulevaisuuden ratkaisuja

Tässä esityksessä tarkastellaan aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) prosessia epävirallisen eli muulla tavoin hankitun osaamisen perusteella.

Tarkastelukontekstina ovat Tampereen yliopiston viestintä- ja kieliopintojen puheviestinnän opintojaksot. Esityksessä kerrotaan AHOT-käytänteistä Tampereen yliopistossa mutta ennen kaikkea pohditaan yleisesti vuorovaikutusosaamiseen perustuvien opintojaksojen hyväksilukuun liittyviä haasteita ja etsitään hyviä hyväksilukukäytänteitä tulevaisuuteen. Esityksessä on tavoitteena käydä pohtivaa keskustelua yhdessä yleisön kanssa.

Muulla tavoin hankittu osaaminen tarkoittaa esimerkiksi täydennyskoulutuksen, vapaan sivistystyön, työkokemuksen, harrastusten tai luottamustoimien kautta syntyntä osaamista. Jotta muulla tavoin hankittua osaamista voi hyväksyä osaksi tutkintoa, tulee sen vastata hyväksiluettavan opintojakson osaamistavoitteita. Hyväksilukuprosessissa osaamisen arvioinnin perusteet ovat samat kuin opintojakson suorittavilla opiskelijoilla.

Vuorovaikutusosaamista voidaan määritellä tiedon, taidon, asenteen ja motivaation sekä eettisyyden kautta. Kukaan ei ole osaava tai osaamaton viestijä tyhjiössä, vaan osaaminen todentuu erilaisissa vuorovaikutussuhteissa ja -tilanteissa. Se, mitä pidetään osaavana viestintänä on aina sidoksissa viestintätehtävään ja -tavoitteisiin sekä eletävään aikaan ja ympäröivään kulttuuriin.

Viestintä- ja kieliopintojen puheviestinnän opintojaksoilla vuorovaikutuksesta opitaan yleensä olemalla vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppimisen ja osaamisen arviointi tapahtuu niin ikään usein vuorovaikutuksessa: opiskelijan itsearvioinnin lisäksi opintojaksoilla käydään palautekeskusteluja vertaisten ja opettajan kanssa.

AHOT-prosessissa jo hankittua osaamista osoitetaan tyypillisesti erilaisilla tehtävillä, kuten portfolioilla, esseellä, videotehtävällä tai tentillä. Hakemukseen voidaan liittää mukaan erilaisia työ- tai opiskelutodistuksia. Osaamisen arviointi ja opitun osoittaminen jää usein kuitenkin opiskelijan itsearvioinnin varaan.

Opiskelijan näkökulmasta vuorovaikutusosaamisen osoittaminen esimerkiksi pelkillä tehtävillä tai todistuksilla ei välttämättä ole yksinkertaista. Samoin opettaja kohtaa haasteita arvioidessaan opiskelijan osaamista pääasiassa opiskelijan itsearvioinnin pohjalta. Oman lisänsä AHOT-prosessiin tuo myös tekoäly, jonka avulla voi laatia monenlaisia kirjallisia ja videomuotoisia tehtäviä.